B
1045–
1056.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 1045-56

וואר איין קליינו שטאט מיט דען נאמן (ראגוזה) אונ׳ דיא הערין
דיא דא ראגירין אין דער שטאט וואָרין זעלבשט הערין האט זיא
קיינר ניקש צו ביפעלין אונ׳ האטין אונטר זיך וואונין יהודים דיא הבין
גהאט אירי אייגני הויז וואָרין לערך צוואנציג הייזר דרינן : אונ׳ עז וואר
אין יאר אלז מיר צלין פינף טויזנט דרייא הונדרט דרייא אונ׳ אכציג : אן
דען ערשטן טאג פון סוכות : האט זיך פר לאפין איז איין גשרייא
גוועזן אין דער שטאט עז מיזט וואָרין פר לאָרין פון איין פאר נעאר
טוחר פון דיא נוצרים זיין טאכטר : אונ׳ זיא וואר גזוכט : אונ׳ אן
האט זיא ניט קעני גפינדן : אונ׳ דען זעלביגן טאג קעגין אובנט איז איין
גשרייא גיקומן אן האט זיא גיפונדן : אונ׳ דער פאטר איז עבין גשטאנדן
אויף דער גאסין : מיט אנדרי נוצרים אונ׳ גואר עבין איין יהודי אך דער
בייא אזוא פאנגט איינר פון דיא נוצריק אן צו דען יהודי מיר האבט איין
גליק אלז זיא מיזט וואָרדין גיפונדין : דען עז וועָר איין פר דאכט אויף
אייך יהודיק אלז איר העט זיא דער שלאגין וועגין איר ברויכט דאז דם
אויף אייערן פסח : אונ׳ דער יהודי דער דז הערט העט איין גלעכטיר
דרויז גמאכט : נון עז וואר שון בלד אובנט אונ׳ דיא טאכטר וואר ניט
גיפונדין דען מיזט נאר איין זוא גרעט וואָרדין אונ׳ וואר ניט אמת :
אונ׳ דער פאטיר פון דיא יונגפיר מיזט גאנגין מיט שטליכי וועכטיר פון
דער שטאט אונ׳ וואלטן זוכין פאר דיא שטאט אוב ער ווערט וואס דער
פארין דען זיין טאכטר האט פלעגין שפאצירן צו גין פר דיא שטאט : אונ׳
דער פאטר איז גנגין פון איין הויז צו דען אנדרין ביז ער קומין איז אין
איין הויז האט איין נוצרי פרויא איין גערנטרין דרינן גוואונט : דיא
זעלביגה פרויא וואר איין ביז מענש אונ׳ האט איין נאמין דער פיר אלז
זיא איין ביז מענש מיזט : אונ׳ וואר גזוכט אין דען זעלביגן הויז אונ׳
וואר גיפונדין זיין טאכטר אונ׳ וואר דער שלאגין אונטר דען בעט אונ׳ וואר
מיט לומפין איין גוויקלט : אזו האט אן דיא פרויא גלייך גפאנגין גינומן
אונ׳ דער טוחר וואלט דיא פרויא גלייך אומ׳ה זיין פר גרוטן ריגז קענט
זיך ניט דער האלטין : אבר דיא וועכטר וואלטין עז ניט צו ביגעבין :
נייארט האטין זיא גלייך מיט שטריק גבונדין אונ׳ האבין זיא דיי האנני נכט
בוואכט דען זיא האבין ניט קענין אין דער שטאט קומין ווייל זיין שטאט
פר שלאסין ווער : אונ׳ צו מארגנט פריא וויא אן זיא האט אין דער שטאט
וועלין פירין אזו זייכין מיט איר גנגין פון אירי שכינים זונטנו כיז נוצרים
דיא אלי זייכין גלאפין וואלטן דיא בייזי פרויא זעהין : אונ׳ אלי צו זאמין
פלוכטין זיא אין איר גזיכט אונ׳ זאגין צו איר ווארום דז זיא איין זוא מעשה
רע גיטאן העט אונ׳ זיא טווייגט גנק שטיל : אונ׳ אין דען מיזט איינר
פון דיא נוצרים קומן אונ׳ צו דער פרויא גזאגט מאכט האט דיך איינר
פון

פֿון דיא יו״ריק אן גלערניט אלז דוא זאלשט דז מענש מאית זיין דער מיט
זיא וועלין דז בלוט ברוכין צו אירן פֿיירטאג דז איזט פסח : אונ׳ דיזי ריד
האט זיך דיא פֿרויא איין געפֿאסט אונ׳ וואר ביא איר זוא פֿאסט אין הערצן
אלז איין טארפֿיר גיפֿט פֿון איין שלאנג : נאך דיזן האט מן זיא געבראכט
אויף דען ענה הויז אונ׳ וואלט זיא אפ הערין וועגין דיזי זאך : אונ׳ דיזי
פֿרויא האט קיין תריק לגארי ניט אויף דיזי זאך וואש זיא גטאן האט ; אזו
האט זיא זיך פֿאר גינומין צו זאגין וויא דער נוצרי האט פֿר איר גזאגט :
אונ׳ זיא זאגט אן דיא ראט הערין דז איזט וואר דז איך הב זיא מאית
געוועזין זונדר אליין איין יהודי האט מיך גהייסין דז טאן ; אונ׳ זיא האט
נאר איינם גקענט פֿון דיא יהודים דער האט גהייסן מיט דען נאמין
(יצחק יטורון) : ביא דען האט זיא איין מטכון פֿר זעצט פֿון אירי קליידר
אונ׳ האט דרויף גינומין פֿופֿציג גילדין : אונ׳ איז וואז מער ווערט געוועזין
דארום האט זיא גזאגט דז ער העט עז גהייסן אלז זיא זאל זיא מאית זיין :
גלייך וויא דיא הערין דז הערטין זוא האבין זיא ביפֿולין דז מן זאל גלייך
דען הויף וואו דיא יהודים דרינן וואונדין דז הייסט אויף וועלש דער הויף
(גיטו) זאל מן גלייך פֿר שליסן דער מיט קיינר קענט ארויז קומן זונדר
איר וויטן טאפֿט ; אונ׳ האבן ביפֿולין מן זאל גלייך דיזן יצחק יטורון
ברענגין פֿר זיא ; אונ׳ אזו בלד אלז מן געבראכט האט דיזן יהודי זוא
הבין אים דיא הערין גשטעלט אין דז געזיכט פֿון דיא פֿרויא אונ׳ דער יהודי
אונ׳ דיא פֿרויא האטין איין לנגי צייט מיט אנכדר געשטריטן מיט ווארטין :
אונ׳ דיא פֿרויא האט איין עזות געזיכט אלז דער טדר איזט פֿון דיא הורין :
אונ׳ האט דען ארמין יהודי אין דז געזיכט גזאגט דז ער העט זיא גהייסן זיא
זאל זיא מאית זיין : אזו בלד דז דער יצחק דז גהערט האט זוא איזט
ער מעכטיג דער שראקין : אלז אים בלד דיא כטואה וואלט אויז גין :
או׳ן אים איזט גזאגט דער פסוק (ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד) אונ׳
האט זיך ווידר דער זעלט אונ׳ גיבט ווידר צו אנטווארט אן דיא הערין גאט
בהיט מיך איין זוא זאך צו טאן ווייטר האט ער ניקש גרעט : אזו בלד
הבין דיא [illegible]ערין ביפֿולין אלז מן זאל אים תפֿסין : אונ׳ דיא פֿרויא אויך
מיטלכק[illegible]דר אין איין תפֿיסה : אונ׳ זיא זאלין ניט ביא אנכדר זיצין
ביז זיא ו[illegible]ן אפ גהערט ווערין : אונ׳ עז וואר קעגין אובנהט אזו האט
מן געבראכט דיזן יצחק פֿר דיא הערין אונ׳ דיא הערין דאכטין מיט גרושי
זיטקייט דען ארמין יהודי צו פֿאנגין מיט זיין אייגני ריד אלז ער זאל זיך
פֿר רידן : אונ׳ דער יהודי אלז ער זיכט דז מן האט אים געזעצט אין דער
תפֿיסה וואו מן תייבֿ מיתות זעלט זוא האט ער זיך מעכטיג ער שראקין :
אונ׳ האט זיך פֿר רעד מיט דיזין ריד ער האט גזאגט ער האט דיזי פֿרויא
ניט גזעהין זיין לעבין טאג אונ׳ ער פֿר שטיט איר שפראכן ניט : אונ׳ מיט

דען

דען רידן האבן דיא הערין אים גפאנגין : דען ווען זיך ווערט גפינן אז
ער האט אפט מיט דער פרויא גרעט זוא אוז ער דאך דיא פרויא קענין
אונ׳ איר טפראך פר טטין : אונ דער ארמיר יהודי האט זיך גדאכט
מיט דיא ריד צו העלפין : אונ׳ עז האט זיך אזו גטיקט אז זייני גוועזין
עדים דיא הבין גזאגט זיא הבין גיזעהן אז דער יהודי האט מיט דער
פרויא אופט גרעט דארויף הבין זיא דען יהודי דען דריטן טאג פון זיינר
תפיסה מענכה גוועזין מיט איין עינוי דיא הייטט אויף וועלט (טורטורא)
אונ׳ דיזט מיזט דיא עינוי : זיא הבין אים דיא הענט איין היכטר אויף דען
רוקין גיבונדין : אונ׳ הבין איק אן דיא הענט אויף גהנגין אין ליפטין אונ׳
הבין אים לאזין איין טטונד הענגין : אונ׳ דער נאך הבין זיא אים אין דער
היך גצוגין איבר צווארציג איזין : אונ׳ דער נאך האבן זיא דען טטריק
ארונטר גלאזין אונ׳ אים לאזין ארונטיר פאלין אויף איין מאל : אויף זיין
גיבונדני הענט אז ער זיך מאט אזי גלידר אין לייב האט צו טלאגין אונ׳ צו
טמעטריט : אונ׳ דז האבן זיא גיטאן אין איינר טעה דרייא מאל נאך
אנכדר : אונ׳ דז הייטט אויף וועלט (טראטי) אונ׳ זיא האבן דארום אזו
טטארק אן גגריפין זיא האבן גדאכט זיא וועלין אים דער צו ברענגין אז
ער זאל זאגין ער העט עז גיטאן אונ׳ דיא פרויא אן גרעט זאל זיא מאית
זיין : אבר דער גאט דער אלמעכטג האט אים אין זיינר גרוטי פיין
געהאלפין אונ׳ האט קיין טקר גזאגט אז ער האט דיא פרויא גהייטן דיא
זאך טאן : נאך דעם האבן זיא דען ארמן יהודי גלייך מיט זייכה גרוטי
יסורים ווידר אין דער תפיסה גיטאן : אונ׳ האבן ווידר עלה גהאלטין זיא
וואלטין ווידר איק נאך מיין מאל מענכה זיין מיט דיא ערטטי עינוי : אונ׳ אן
דען זיבטין טאג פון זיינר תפיסה האבן זיא אים ווידר איין מאל מענכה
גוועזין ווידר איין טעה וויא צו דען ערטטן מאל אונ׳ דער ארמיר יהודי האט
דיא ערטטי יסורים נאך ניט פר טמערנט : אונ׳ אי זיא האבן איק אויף
גהאנגין הבין זיא אים דיא האר אפ גטניטין דען זיא הבין גדאכט ער ווער
איין מכטוף דארום האט ער ניקט וועלין מודה זיין : אבר דער מיט חסיד
האט אן גיפאנגין צו קרעכצין אונ ביטר יעמרליך גטרייא איך בין גרעכט
אין דער זאך : אבר עז וואלט אים קיינר אנטווארט געבין אונ׳ ה׳ יי״ם האט
אים דז מאל אך גיהאלפין אונ׳ דיזי עינוי אויך אויז גטטאנדין : או׳ [illegible] יא דיא
הערין הבין דז גזעהין זיא פר וואונדרין זיך אזי צו מאל דז ער [illegible] קענט
אויז טטין אונ׳ עז איז ניט מענטליך אויז צו טטיאן : אונ זיא קענטין ניט
מער קיין אורזאך גפינין אז זיא אים ווידר אמאל זעלטין מענכה זיין : זיא
וואלטין דז ניט אלייכט איבר זיך נעמין אונ׳ זיא האטין דז מטפט פאר
גבראכט פאר גרעטרי הערין אונ עז וואורין צוועלף ראט הערין אין גהיים
ראט אונ׳ זיא הבין ווידר איין עלה גהאלטין אונ׳ [illegible]עבין אירי דעה דער
צו

צו דז מן זאל אים ווידר איין מאל מעכה זיין אונ׳ נאך פֿיל מער ארגיר אלז צו
דען ערשטן מאל ׃ אונ׳ זאלן קיין אפ רואין ניט זיין בייא דער עינוי נאר
אימר מייכט איבר דען אנדרין ׃ אונ׳ עז וואר אן דען צוואנציגשטן טאג
פֿון דער תפֿיסה אן הבין זיא אים ווידר איין (טרטורא) דז איז איין עינוי
געבין אויף דיזר געשטאלט ׃ איין שטונד מוזט ער הענגין אין לופֿטין אונ׳
זיא נעמטין איין שווערין באלקין אונ׳ טעטין אים צווישן דיא פֿיס אונ׳ זיא בינדין
איך אן א׳ ינייא פֿיס אויף צווייא זייטין ׃ אונ׳ רייסטין אים דיא צווייא פֿיס פֿון
אננדר וואש נאר מיגליך איזט ׃ דער מיט אלז ער ניט קענט דיא פֿיס צו
אננדר טאן ׃ דען מיט דען אלז זיא דיא פֿיס בייא אננדר קענין האלטין
זא הבין זיך קענין העלפֿין דעם מן האט מעכה געווען ׃ אונ׳ דען מיט
קדוש הבין זיא דז גיטאן מיט דען באלקין אונ׳ ניט אליין אלז ער קיין הילף ניט
האט זא האט ער נאך גרושי יעמרליך יסורים וועגין דיא שווערקייט פֿון
דען באלקין אונ׳ זיא טעטין אים נאך מער יסורים זיא טעטין אים אימר שיטלין
אונ׳ שאקלין דער מיט אים אלי גלידר אין לייב זאלין צו שמעטרין ׃ אונ׳ וויא
זיא אים דז טעטין איין גנצי טעה זא פֿאנגיט דער מיט קדוש אן יעמרליך צו
שרייאן אונ׳ וויינין אלז דאז געשרייא וואר אלז וויא דיא טראפֿטין אין דער
מדבר ׃ אונ׳ רופֿט נעביך אימר צו גאט דען אלמעכטיגן זאל אים העלפֿין
פֿון אירי הענט ׃ אבר דיא הערין מיט אירי גרושי אכזריות ענטוואורטין
אן אים נאך בעזות אונ׳ בחוצפה אונ׳ זאגטין דוא יהודי דוא הונט איר ווישן
וואל אלז דוא האשט געהייסן דיא פֿרויא דיזי זאך טאן ווארום ווילשט דוא ניט
מודה זיין זא האט זיא דער חסיד צו אנטוואורט געבין איך הב קיין זינט אין
דער זאך איך בין ריין אין דער זאך ׃ אונ׳ גאט דער אלמעכטגר מיט אלי
זיין מלאכים אין הימל זאל דיזי זאך ריכטין אונ׳ פֿון אייך בצאלט ווערין ׃ ווען
איך שטארבין זעלט פֿון דיא גרושי יסורים אונ׳ וויא זיא דז הערטן זא
שפאטין זיא אלי צו מאל אויז זיינה ריד אונ׳ דער נאך לאזין זיא אים ארונטיר
פֿון דער עינוי ׃ אבר דיזי הערין פֿר וואונדרין זיך אונ׳ רידן איינר צו דען
אנדרין וואו דז מיגליך אונ׳ מענטליך ווער איין זא יעמרליך עינוי אויז צו
שטין אונ׳ ניט צו בקענין וואש מן אים פֿראגט ׃ אונ׳ זיא הלטין עצה אונ׳
בלייבי[illegible]ייא זיא דז מן זאל דיא פֿרויא אויך איין זא איין עינוי געבין אלז דען
יהודי [illegible] טעה ׃ דער מיט זי בקענין זאל אויב דז אמת ווער אלז דער יהודי
האט [illegible] אן גלערנט דיזי זאך אודר ניט ׃ דען זיא קענטין ניט מער קיין
אורזאך געפֿינין אלז מן דען יהודי זאל נאך איין עינוי געבין ׃ אונ׳ זיא ווארן
דיא פֿרויא אויך מעכה איין טעה ׃ אונ׳ דיא פֿרויא בלייבט בייא אירי ריד
וויא זיא גרעט האט אלז דער יהודי האט זיא געהייסן דז מעשה טאן ׃ אונ׳
וויא דיא הערין דז געזעהן הבין דז דיא פֿרויא דיא עינוי האט אויז געשטאנדין
אונ׳ בלייבט דאך בייא[illegible]י ערשטי ריד זא זיינן דיא הערין אלי געבליבן בייא

דיזר

דיזר זאך דז זיא וואזין דיזן יהודי נאך איין עיכוי געבין אז ניט מענטליך איז
אויז צו שטין ענטוואר ער אוז מודה זיין אויף דער זאך ווען ער גליך ניקט
גיטאן האט : אדר ער אוז שטארבין נאך דער עיכוי אוג' זיא טעטין איין
זוא : אן דען פופציגשטין טאג פון דער תפיסה אן : אוג' הענגין אים
ווידר אויף אוג' דיא העכט גבונדין : אוג' הענגין דען מיט קדוש אן דיא פיס
איין גרושין ווידר מיט דיא פיס אן דען יהודי זיין פיס : אוג' דען קאפף פון
דען ווידר ארונטר אוג' הענגיט אין ליפטין אוג' פון גרושן מעכטיגן זאפזין
איז דער ווידר גפיגרט : אוג' גליך אז דער ווידר טוט ווער זוא נעמטין
זיא איין גרושן מעכטיגן שטיין באק אוג' הענגין אים ווידר איין זוא אן דען
יהודי אוג' ווען דער יהודי ווערט פון לוטיר הארטי שטיין זוא מוזט ער צו גין
אוג' ווען ער פון לויטר אייזן ווערט : זוא האט ער זעלין צו ברעקלין צו
קליינע שטיקן : פון וועגין דיא גרושי גוואלט פון דען שטיין באק : אוג'
ווען ניט ווער דיא גרושי הילף פון גאט ווער ניט מיגליך בדרך הטבע אז
ער העט קענן לעבין בלייבן זונדיר אליין הש"י ברוך הוא האט אים כח
געבין : אוג' וויא דער חסיד האט דער נאך דער ליזט וויא אים הש"י ב"ה
האט פון אירי העכט געהאלפין : אז ער בריעה האט געהאט צו זאגין ער
האט דיא פרויא דיא זאך גהייסן טאן : אויב גלייך ער גאר ניקש גוואוסט
האט דער פון דען ער האט זיך פון מייאש גוועזין אוג' זיך גדאכט עז ווער
בעסיר זיין טוט אז זיין לעבין דען ער קעניט דאך ניט צו רעכט קומן מער
נאך דיא גרושי יסורים ער אויז געשטאנטן האט : זונדר אליין ער האט
גזאגט אזוא בלד אז אן אים דען שטיין באק אן דיא פיס אן גיבונדין האט
זוא האט ער גשפירט וויא הש"י האט אים כח געבין אוג' זיין הערץ וואר
אים דער פרישט אוג' ער האט בלד גאר ניקש גשפירט וויא הש"י האט אים
כח געבין פון אלי יסורים : נאך דעם האט דער חסיד אן גיפאנגין צו
רידן מיט אלי דיא הערין מיט דיזי ריד : איר הערין מיינט איר דען דז
איך דיא קראפט האב דיא יסורים אויז צו שטין : דז איז ניט אנדרשט אז
איין צייכן פון גאט דער האט איר גשיקט זיין מלאך אז וויא ער האט געשיקט
צו דניאל אוג' דער מלאך שטיט איר אויף איין רעכטי זייט אז ער איר הילפט
פון דיא זייט דיא איך וועלין ריכטין : אוג' אלי דיא הערין אוג' אלי כומרים
דיא דיזי זאך געזעהין אוג' געהערט הבין : האבין זיך מעכטיג גוואונדרש :
טייל פון זיא הבין גזאגט עז ווער איין צייכן פון גאט : אוג' עטליכי דיא נוצרים
הבין גזאגט ער ווער איין מכשף : אוג' ווען זיא גלייך געזעהין הבין אז ער
עטליכי יסורים האט אויז גשטאנדין אז ניט מענטליך איזט אויז צו שטין :
אוג' איז גלייך דער פון גנגין אז איין פרישר מאן : הבין זיא דאך גזאגט עז
ווער אז כישוף אוג' וואלטין איר רוגז דאך ניט לאזין פון אים : נאך דען הבין
זיא ווידר עצה געהלטין איבר דער פרויא אוג' זיא אוג' פאריין אויב זיא נאך

דער

דער בייא בלייבן ווערט אויף אירי ערשטי ריד : זא האטין זיא בפֿולין מן
זאל זי אויז פֿירין צו דער מיתה. אונ׳ מן האט זיא נאך איין מאל גפֿראגט אויב
זיא שקר זאגיט אויף דען יהודי זא זאל זיא מודה זיין דען זיא גיט צו דען טויט
אובר דיא פֿרויא וויא זיא ערשט האט גרעט איז זיא אלז דער בייא גבלייבן
ביז אין אירן טויט אלז דער יהודי האט איר עז גהייסן טאן : אונ׳ וויא דז דיא
הערין הבין גהערט זא ווארין זיא אלי צו מאל מעכטיג ברוגז איבר דען
יהודי : אונ׳ זיא האבין ווידר איין עצה טאג גהאלטין דז הייסט אויף וועלש
(פריגאי) אונ׳ זיא הבין צו אנאנדר גרעט וואש גיבן מיר פֿר איין עצה אלז
מיר דען יהודי קענטין בייא קומן פֿילייכט האט ער איין כישוף איין גנעהיט
אין זיין קליידר אודר אין דיא האר אודר זוכט אויף איין גוויש אורט : זא
וואר בייא זיא גבליבן מן זאל אים אפ שערין אלי דיא האר פֿון קאפף אן ביז
אן דיא פֿיס : אונ׳ אלי זיין נעגיל אפ שניידן : אונ׳ מן האט אים די קליידר
אויז גצוגין אלי מיט אנאנדר אונ׳ אים אנדרי קליידר אן גיטאן : אונ׳ האבין
אים אויז דער תפֿיסה ארויז גיטאן אונ׳ אין איין אנדרי תפֿיסה גזעצט אונ׳
האבן אים לאזין מכין איין שטארק פֿורגאטיך אלז ער מוזט זיך איבר געבין
פֿון אובין אונ׳ פֿון אונטין אלז ניקט אין זיין לייב בלייבן קענט זיא האבין זיך
גדאכט ווען ער שטארבט זא איזט ניקט דראן גלעגין : אונ׳ וויא זיא גיטאן
האבן זא האבן זיא גשיקט צו אים דיא פפאפין אונ׳ מינכן אונ׳ האבין אים
מטביע גוועזין מיט אירי הטבעות אונ׳ האבן מיאר צו גרייכט מיט אירי
דעמפֿונג דען זיא האבן גדאכט ער העט איין רוח אדר איין כישוף בייא זיך
אבר דיא פפאפין האבן ניט גדאכט אלז עז אלז פֿון גאט איז דז ער מעכטיג
איז איין מענטשין צו העלפֿין : ווען גלייך ניט מיגליך ווער אויז צו שטין : אונ׳
האבן אויך בפֿולין מן זאל אים ניקט מער געבן צו עסין פֿון קיין יהודי דען
זיא האבן גדאכט דז דיא יהודים מעכטין איין כישוף אין עסין טאן : אזוא
האבן זיא אים געבין צו עסין פֿון אירי שפייז : אזו האבן די ארמי יהודים אלי
צו מאל גיקלאגט אונ׳ גוויינט דען פסוק אויז איכה (זכור ה׳ מה היה לנו
הביט״ה וראה את חרפתינו) דז איז טייטש גדענק גאט וואש איזט גוועזין
צו אונ״ז לוג אונ׳ זיך דאך אונזר שאנט : נאך דעם אלז דז איזט גשעהן זוא
האט זיא בפֿולין מן זאל אים נאך איין מאל מענה זיין : אונ׳ עז וואר אן
דען ערשטן טאג חנוכה אזו האבן זיא אים ווידר דיא הענט גבונדין אונ׳ אים
ווידר דיזי וועלשי עינוי דז הייסט (טרטורא) אן גיטאן אנדר הלבין טעות :
אונ׳ אין דער צייט דרייא מאל נאך אנאנדר : אונ׳ ווייט אונ׳ בריט וואו מן נאר
גהערט האט פֿון דיזר זאך קאנשט קיין מענטש גלויבן אלז ער נאך לעבין
קענט דען איז קיין מענטש אויף דער וועלט דער עז קענט אויז שטין : פֿינף
מאלט נאך אנאנדר אונ׳ מיטלכט מאל נאך ארגיר : זונדר אלין הש״י האט
אים כח געבין אויז צו שטין דער מיט מיטלכר מענטש זעהן זאל דיא גרושי
מאכט

אאכט גאטט : אונ׳ אים צו זובין : אונ׳ וויא די אויך גשטעהן אייזט : אזו
קענטין זיא דיא הערן, אירן רוגז ניט שטילין : אונ׳ מאכטן אויך קיין אורזאך
מער גיפֿיני אויף דען חסיד רבי יצחק אז זיא אים זאלטין ווידר מעכה זיין :
דען עז ווארין דאך אויך אונטר דיא הערין פֿרומי לייט דיא האבן דאך גוט
גרעט אויף דען חסיד : אונ׳ זאגטין ער האט דאך זיין אמפט אויז גיטאנדן
זונדיר אליין דיא הערן פֿאנגין זיך אן צו קריג אונ׳ צו זאנקין אונ׳ וואלטן ווידר
אורזאך גיפֿינן אויף איין אנדרין יהודי אונ׳ דען זעלבגן מעכה זיין פֿיליכט
מעכט ער מודה זיין : אונ׳ זיא נעמטן דיזן חסיד ועניו מהור״ר טלאה
דער דז ספר האט גימאכט : אין דער תפיסה אויף דיזי אורזאך וואלטין
זיא פֿון אים ער האט וועלין איין בריב שיקן צו איינם פֿון דיא ראט הערין אז
דער הער זעלט בעטין פֿר דיא יהודים אז זיא אלי מיט אנכדר פֿר טלאטין
זייכין אין אירן הויף אז זיא דאך איין מאל קענטין ארויז קומן אירי מטא ומתן
צו פֿר ריכטן דען זיא וויסטן דאך ניקש פֿון קיין ביז ניט דען עז ווארין
טווארים גשטעלט ביא טאג אונ׳ נכט אז קיינר זאל ארויז קומן אונ׳ זאלין
מיט קיין מענטן רידן דער מיט קיינר זאל אוועק לופֿין : אזו האט דער
חסיד מהור״ר טלאה וואלין געבן דז כתב צו דען זון פֿון דען הערין אז דער
בריב אן אים גשריבן אייזט גוועזין : אונ׳ דער זון פֿון דען הערין האט
דען בריב ניט וועלין אן נעמן : אונ׳ האט ניט איין מאל גיזעהן וואס ער
אים געבין וויל אונ׳ ער האט גלייך זיין הכט אוועק גזוגין אונ׳ וואלט מיט דיא
יהודים ניקש צו שיקן האבן : אונ׳ דיזי זאך אייזט פֿאר גבראכט ווארדין
אז ווען דער יהודי האט וועלין דען הערין זיין זון שוחד געבין אז דער חסיד
גאר קיין גדאנקין האט גהאט דער צו : אבר זיא האטין דאך גלייך דען
חסיד אויך תפוס גינומן אן חנוכה : אונ׳ ווארין עטליכי הערין דיא וואלטין
הבין מן זאל אים אויך דיא עינוי אן טאן אז וויא דען ארמן חסיד יצחק :
אונ׳ ער וואר פֿופֿצהן טאג אין דער תפיסה : אונ׳ דיא אנדרי יהודים האבן
נעביך אלי גהאפט אויף אים אונ׳ קענט קיינר ארויז קומן אויז דען הויף דער
קענט גין צו איינם פֿון דיא הערין פֿר אים צו ביטין : זונדיר אליין הבין אלי
צו זאמין גרוטי תפלות ובקשות גיטאן צו הש״י טאג אונ׳ נאכט : אונ׳ דיא
גנצי פֿופֿצעהן טאג האטין זיא אלי דיא גנצי קהילה תענית [illegible] טאג אונ׳
אויך חנוכה הבין זיא אויך תענית גהאט אונ׳ גרוטי תפלות גטאן אז זיא
ניט אויף אים אויך איין עלילה ווארפֿין אז וויא אויף דען חסיד יצחק : אונ׳
הש״י האט אירי תפלות ער הערט אונ׳ האט דיא הערין אירי הערץ פֿר
קערט : ווען זיא גלייך אירי גדאנקין האטין זיא וואלטין מיט אים אויך זוא
אום גין : אבר הש״י ב״ה האט אירי בייזי גדאנקין פֿר שטערט אונ׳ האט
איין בערמהרציקייט געבין אין אירי הערצין אונ׳ הבין אים ניקט גטאן : נאך
דען הבין דיא הערין אויך תפוס גינומן דען מיט קדוש אהרן הכהן וועגין

אורזאך עז וואר איין בריב גקווין פון איין חכם דער אין איין אנדרי שטאט
האט גוואונט אונ׳ דער בריב וואר גשריבן אויף לשון הקודש זוא הבין זיא
לאזין דען בריב אפ שרייבן : אונ׳ זוא האטין זיא גיפונין אין דעם בריב וואש
גשריבן אונ׳ זיא וואלטין די אנדרשט אויז זאגן אלז די בטייטן זאלט : דער
מיט זיא קענטין איין אורזאך גיפינין אויף דען חסיד : אונ׳ פיל לייט הבין
אים אייאט גוועזין : דען אורבלזיכג האטין זיא אים אוועק גינומין אונ׳
זיין הויז בייא דער נאכט מיט דיא שוטרים : אלז וויא זיא גינומן הבין דען
חסיד יצחק : אונ׳ עז וואר איין גרוש גקלאג אונ׳ גשרייא אין זיין הויז אונ׳
זיין פאטער אונ׳ מוטער אונ׳ אלי זייני פריינט דיא ווייניטן יאמרין אלז קיין אויף
הערונג ווערט : אונ׳ בעטין צו הש״י מיט גרוזי תפילות ובקשות : אונ׳
וויא דער איט קדוש אהרן הכהן וואר אויף דען עלה הויז ארויף גפירט אזו
פראגטין זיא אונ׳ פארטשין אים מיט אזיר הכט אאניר : היכטיר זיך אונ׳
פר זיך אונ׳ זיא פר וועקסלזיטין אזי אויגן בליג איר אייגני ריד : אויף דיזן
בריב וואש ער בקומן האט דען זיא וואלטין גערין איין אורזאך זוכין אויף
אים צו בקומן אלז זיא אים פאנגין וואלין : אבר גלויבט איז גאט ברוך הוא
דער האט דיא הערין ניט גגעבין אירן ביזין ווילין : וויא וואל דאך וויא זיא
האטין דען חסיד גינומין זוא וואר אים זיין לב צו גאנגין וויא וואטר : זונדר
אליין ער האט גאט אין הערצין אונ׳ הש״י גבעטין זאל אין ניט ריכטין אונ׳
גדענקין אויב ער חלילה איין עבירה גטאן העט אונ׳ זאלט עז ניט טאן אלייכס
פון זיינט וועגן : זונדיר אליין זאל דען זכות גדענקין פון כל הקהל אלז זיא
ניט זאלין חלילה פר לורין ווערין : אונ׳ דער איט קדוש האט גאט אין הערצין
אלז ווען אייכר זעלט צו דען טוט גפירט ווערין : אונ׳ ער האט אויך זיך
גינומין איין נדר צו גאט דז ער וויל פיל תעניות הבין פון גאט וועגין וואש
אין נאר איגליך ווער צו טאן אונ׳ הש״י האט אים זיין גוטי גדאנקין ערהערט
אונ׳ האט אים זיין הערץ גישטארקט אלז אין הרץ פון איין ליבן אלז ער
האט קענין אנט וואורטין אויף איטליכן ווארט אלז זיא אים הבין גפראגט :
ער האט גענטוואורט אויף איטליכן ווארט וויא זיך גבירט : אונ׳ וואש ער
האט ניט גהערט האט ער גזאגט דען אמת ער האט ניקש גהערט דער
מיט דיא הערין הבין ניקש קענין בקומן אויף אים מיט זייני פר אנטוואורטין
אלז זיא שטעטין קענין אנדרשט אויז זאגן אלז זיא הבין גטאן אן דען חסיד ר׳
יצחק זונשט חלילה העטין זיא אים אויך גטאן אלז דען חסיד גיטאן הבין :
אונ׳ דער חסיד איט קדוש אהרן הכהן האט מיט גנלין הערלין
גוואל גבענטשט נאך דיזן הבין דיא הרין ווידר איין פרואן מאן אויך לאזין
תפסנין וועגין אורזאך אלז איין נוצרי האט עדות גזאגט ער העט גזעהין
דער יהודי העט גרעט מיט דען חסיד ר׳ יצחק דען זעלבגן טאג אלז זיא הבין
דען יצחק תפוס גינומין : אונ׳ זיא פראגין דען גוטין יהודי אויך מעכטיג

אלזו בייא מאנכדר זיין אלז דיא הערין פֿון קליין ביז גרוס : אונ' אוז דרייא
מאל אויז גשפראכֿין ווערין אבֿטל צו זיין : אונ' אוזין אויך דרייא טייל פֿון
דיא הערין אירי דיעה דער צו געבין : אונ' זיא ווארן אוֹפֿט בייא מאנכדר
אונ' קענטין דיא זאך קיין מאל אויז מכֿין : דא אריבר האבן דיא מרמי
יהודים אזו איין זכגי צייט גיהאט צו לויפֿן אי זיא קענטין דיזי זאך פֿר ריכֿטן :
ענטליך גאט יתברך האט זיא גהאלפֿין אונ' עז וואר צווייא יאר אונ' אכֿט
חדשים פֿר בייא פֿון דיא צייט אן אז דער חסיד גיזעלט איזט וואָרדין : אזו
ווארן דיא הערין ווידר בייא מאנכדר אזו וואר עז גבליבן בייא אלי צו מאל אז
אן זאל דען חסיד ארויז לאזין אויז דיא גריבֿ אזו בלד האבן זיא דז בכין צו
בראכֿין די מויאר אלי איין גשלאגין דען וואר קיין טיר ניט אין דער תפיסה
אז וויא איך אובן במעלט האב אונ' האבן דען איט חסיד וקדוש ארויז גינומן
אונ' זייכן צו אים גשכגין דיא גנצי קהילה פֿון קליין ביז גרוס איז קייכר דנער
הייִם גבליבן אונ' האבן אלי מעכֿטיג גלובט אן דען אלמעכֿטיגן גאט אוין אלי
דיא טובֿות דיא ער גיטאן האט איט דען חסיד דז קיין מענש אין דער וועלט
העט גדאכֿט אז ער ווערט אויז דען טיפֿן לאך ווערט ארויז קומן : אונ' דער
חסיד זעלבשט האט זיך מייאט גוועזין ארויז צו קומן : אונ' ניט אליין אז
גאט האט אים ארויז גהאלפֿין : איז נאך איין גרוס חידוש אז ער וואר
פֿריט אן אלי זייכה גלידר : זונדר אליין אן דער לינקי הכט אן דעם קליינן
פֿינגיר וואר אים נאך גבליבן איין צייכֿן פֿון דער עינוי : אונ' וויא ער
ארויז קאן איזט אזו ווארין אויך אלי נוצרים קומין צו לויפֿן אונ' דאס גרוטי
וואונדר וואל זעהן אז ער אזו פֿריט וואר ארויז גקומן אונ' זאגטן איינר צו
דען אנדרין איז דז דער מענש דען אן האט זעלכֿי יסורים אן גיטאן : דז
איז ניט מענשליך זונדר אליין גאט איז איט אים גוועזין : נוא איר ליבה
לייט זעכֿט איר אונ' נעמט אייך צו הערצין דיזט גאר גרוס וואונדר בארליך
מעשה דז גאט יתברך האט גיטאן אונ' בוויזן איט דען איט חסיד וקדוש :
דען דיא הערין וואלין איט דער גוואלט אויז אים ארויז ברענגין אז ער זאגן
זעלט ער העט איין ידיעה דער פֿון אונ' וואלטין האבן ער זאלט שטארבין
דען איז ניט מענשליך גוועזין אויז צו שטין זעלכֿי יסורים : עז וואר קיין
וואונדר ניט אז ער ניט גזאגט האט ער העט איין ידיעה דער פֿון : פֿון
דיא רציחה : דען וויא איר גפֿינדן אז אונזרי חכֿמים זאגן ווען אן העט
(חנניא מישאל ועזריא) שטארק גשלאגין העטין זיא זיך גיבוקט צו דער
עבֿודה זרה : אונ' וויא איר גפֿינין אין מעשה אין דער גמרא איט
(רבה בר נחמני) : אזו ווער קיין וואונדר ניט גוועזין אז דער חסיד
העט גזאגט ער העט איין ווייטן שאפֿט דער פֿון : אזו ווערין תליה דיא
גנצי קהילה קדושה אלי אום אירן לעבין קומן : ווער קיין קינד דער פֿון
קומן : זונדר אליין דער חסיד איט קדוש ר' יצחק האט אלי יסורים אויז
גשטאנדין

גשטאנדין אונ' האט דאך נית גוואלט זאגין איין ווארט פֿון דער זאך איז
בייא דעם אמת גבליבן : אירי ליבן לייט קאנט איר אייך גדענקין אז
ער מער זכות האט אז חנניא מישאל ועזריא : זיין זכות זאלין אי
אויך גניסן : גלובט זייא גאט דער האט גוויזן זיין גרוס וואונדר
אין דיזר קהילה קדושה : אונ' האט דער הערט איר גטרייא
אונ' תפילות אונ' בקשות : אונ' איטליכר פֿון ישראל זאל גהער
איין גזאנג אונ' איין גבעט צו טראכטין אונ' צו זינגן : צו
גאט דער אלמעכטיגר דער האט ביטאפֿין אלי דינגן
אונ' דיזי גשיכטיכט גיהערט צו זיין צו אונז אונ' צו
אונזרי קינדר צו אימר אונ' צו איביג נית צו פֿר
געסין : אונ' איטליכר זאל זיך דונקין לאזין
ער ווער אויך אין דער זעלביגר (סכנה
גדולה) גזעסין : אונ' זאל גאט לובן
אונ' דאנקין : עז מאג זיין גרוס אדר
קליין : צו לובן גאר היפש אונ'
פֿיין : אונ' נית הופֿרדיג זיין :
אונ' איין גבוקט צו גין בזכות
זה ווערין מיר זוכה זיין :
דיא גאולה במהרה
בימינו
אמן :

דיא אומרינגלונג רבינו פתחיה
החסיד מרעגנשפורג

דיא גרוש וואונדרליכי חידושים פֿון ר' פתחיה פֿון רעגנשפורג רבינו יצחק דער דיא תוספות האט געמאכט אונ' רבינו נחמן פֿון רעגנשפורג זיין געוועזן זייני ברידר ער איז געוועזן אין לייטן רבי יהודה החסיד דער חסיד איז געלעגן פֿון רעגנשפורג אונ' האט אום גירינגלט אלי לענדר ביז אין באך סבטיון וואו אונזרי ברידר דיא רוטן יודן זיין אונ' אלי חידושים אונ' ניסים פֿון הקב"ה דיא ער מיט זיין אויגן האט געזעהן אונ' געהערט פֿון גרוסי ישראל אי ווארהאפטיגן אונ' פֿרומן דש האט ער אלש אנז באלד אויף גשריבן דאז איר אלן וויסן דען גרושן כח אונ' גבורה פֿון הקב"ה דאז ער מיט אונז טוט ניסים ונפלאות אלי טאג דארטן האט ער געזעהן דאש קבר פֿון יחזקאל הנביא איין אוך ישמעאל האט אין וועלן אויף גראבן האט ניט געקענט · ווען איינר וואז אויף זיין קבר ליגט וואז קאנט גימאכט דער פֿון נמאן דען ניימרט דער עש דרויף געליגט האט אודר זייני יורשים דארטן זיין פֿיל בייטל מיט געלט אונ' ספרים דש גימאכט נמאן קאן אונ' פֿיל חידושים פֿון זיין קבר אונ' אך אנדרי קברי נביאים אונ' צדיקים אונ' תנאים ואמוראים אונ' וואו דיא כלים פֿון בית המקדש פֿר בארגן זיין אונ' ואנדר פֿון איין טאר פֿון ירושלים אונ' וויא זיך זיבן קיניגן פֿון לאנר שאפֿט אטך

מיט אן אירן האבן איין אגייר זיין אונ' גיבירג אררט מיט
מיט דער לאר פֿון נח אונ' וויא דער עניין איז מיט
קברי אבות אברהם יצחק אונ' יעקב השם
יתברך זאל אונז איר זכות גיניסן לאסן
אונ' אונז איין זאלין פֿון פֿיר ענד דער
וועלט ברחמיו אמן:

דער מענש קלאגט אויף זיין געלט · אונ' קלאגט ניט אויף פֿר
לירונג זיין טעג ער זיך ברינגן זעל אויף יענר וועלט · געלד העלפֿט
ניקט אויף יענר וועלט · טעג זום לעבן זיין ניט צו
קיפֿן אום געלד:

זיין צו ביקומן בייא הרר שמעון וואלף מעניץ אפֿרנקפֿורט:

סיבוב דרבי פתחיה

איך פתחיה בין גיצוגן פון רעגנשפורג בין קומן קען פראג פון פראג אין פולן אויז פולן קען קיוב אין רייסן זעקש טאג רייז ביז איבר דער בחק לפתרה בין קומן אין לאנד דער טאטרן דארטן איז דער מנהג דז זיא נעזין לעהן הייט פון ווערטר אונ' העפטן זיא צו אנגנדר אונ' איין ריאן אן דעם זאם גרינגט הרום ווען אזו ווען, איבר דאש וואסר פארן זאז זיין ריאן אן דש ענד פון טייל אונ' קיסן זיא אן טשוועלן פון פפערד וואז טוויאן זיא איבר דש וואסר אישוועט וואז אויך דען הייטן איז דש איז איר שייל דארטן אין דער טאטרייא עשן זיא קיין ברוט נייארט הירש אונ' רייז אונ' אייך קעז אונ' שטיקר פלייש טונן זיא אונטר דעם זאטל ווען זיא אין וויל גריטן זיין דז זיך דש פלייש דער היצט דז דש פלייש ווארם ווערט זאז עשן זיא עש: קיין פערד אוז קאן דארך דיא טארטארייא וואנדרן עש זייא דען ער האט אין תיירן אין טארטר איט זיך:

דער רבי פתחיה איז גיצוגן דורך דאש לאנד קדר נאך דער ברייט אין זעכצעהן טאגן זיא זיין אין גיזעלטן ייאו זעהן ווייט איין גאנצן טאג רייז אונ' האבן הינטי אויגן ווייל זיא קיין זאלץ עשן וואו זיא איר גיזעלט האבן זיין גוטי קרי טר דיא דא וואול שמעקן זיא קענן וואו שיסן איט דען פפייל אפילו איין פוגל אין לופטן איר לאנד איז ניט גיבערג: איין טאג רייז פון לאנד קידר איז איין וואסר פון ים הגדול איז אונטר שייד צווישן דער טארטרייא אונ' לאנד כוזר דארטן איז דער מנהג דז זיא ווייבר קלאגן קלעגליך אונ' יעמרליך אויך איר עלטרן דיא דא זיין גישטארבן אונ' בייא נאכט טונן זיא פיפלין אונ' קלאגן אונ' דיא אונש הייזן קיגן איר שטים:

אונ' ער איז גיגאנגן אין דעם לאנד אכט טאג אן דעם ענד לאנד דער כוזרן לאסן זיבן נעהן בעך צו אנגנדר: וואר דיא ווייטי וועג וויל וואנדרן דער קומט דאר: דארטן זיין לווין יאים אייניש איין טאג רייז פון אנהרן אייניש שטינקט אונ' דש אנדר ניט ווען איינר זאלט פארן אויך דש ים דש דא שטינקט זאז שטערבט אין גר זאז באלד אונ' ווען דער ווינט גיט פון שטינקריגן ים קיגן דעם ים דז דא ניט שטינקט זאז שטערבן פיל לייט זיא איזן פארן ווען דער ווינט ניט פון שטינקריגן ים גיט: פון דארטן איז ער קומן אין לאנד הוגראמא אין דען זעלביגן לאנד האלטן זיא דיא גיזעץ ארמאט אונ' הוגרמא איז גבויט אין לאנד שמפט ארדט אין אלט טאגן איז דר גילגן ביז לעבין אונ' האט דיא גרושן גיבערג פון ארארט לאנגיגנלו זיינר רעפטן האנט אין נליבן איז אין גרושי קהילה אונ' אין גרושי טול היאט

האט

סיבוב רבינו פתחיה

דאס גיבוייט איין תנא נאך פֿר דעם חרבן דער האט גיהייסן רבי יהודה
בן בתירה אונ' נאך צווין טאל דיא האט גיבוייט עזרא הסופר אונ' איז דינן
איין רוטר שטיין איין גימויארט דען האט ער מיט זיך גבראכט פֿון דען
שטיינן דש בית המקדש גמהינט בייא גליבן איז אנדרשאפֿט תמור אונ'
תוגראמא אונ' כוררא אונ' איטליש איז איין אנדרי שפראך · אין ח' יארן
איז ער גאנגן פֿון נציבין קען נינוה דש דא נייא גבוייט איז דער באך חידקל
גיט פֿיר דער שטאט אין נינוה איז ג' טאג רייז פֿון נייא נינוה אונ' איזט
וויסט אז מרום דז אפֿילו קיין גראז ניט וואקסט · דש גאנץ לאנד שאפֿט
נינוה איז שווארץ אז פעך אונ' אין נייא נינוה איז איין גרוש קהל אין נו זעקש
טויזנט · דארטן זיין צווין ברידר זין נשיאים פֿון זרע דוד המלך · איינר
הייסט דוד אונ' איינר שלמה דער הער פֿון לאנד הייסט שולטן איטליכר
יוד גיבט איין יאר איין גולדן אום דש קואט המלכות דעם שולטן אונ' דיא
אנדר העלפֿט דען נשיאים · דיא יודן האבן פֿעלדר אונ' ויין גערטן אונ'
דער נשיא האט איין תפֿיסה ווען איינר וואס פֿר שולט זא לאזט ער אין
תפֿסן אונ' ווען איין גוי אונ' איין יוד מיט אנאנדר קריגן זא תפֿסט ער
אנר שולדיג איז עש זייא יוד אודר גוי · אונ' דער רבי פתחיה ווארט קראנק
אין נינוה דז אים דיא דוקטורים האטן דש לעבן אב גיזאגט · דארטן איז
דער סדר ווען איין אורח שטערבט דז אן דש האלב גוט דש ער בייא זיך
האט דש גיבט אן דעם מלך אונ' וויל רבי פתחיה גינג איאודארן אין
קליידר האבן זיא גמיינט ער ווער איין עשר אונ' זיא קאמן דיא טרייבר
דש שולטון וואלטן נעמן דש געלט ווען ער ווידר שטערבן אונ' ער בגערט
ר' פתחיה דז מן אין זאלט אזו קראנקר הייט פֿירן איבר דען באך חידקל
דער איז זער ברייט אונ' גיט זא גישטרענג דז קיין שיף קאן דאריבר
פֿארן דען דש וואשר קערט זיא אלי אום נייארט מיט גרושן פֿלזן אוז אין
דאריבר פֿארן · זא באלד אז אן דען ר' פתחיה האט איבר דש וואשר
גיפֿירט ווארד ער בעשר מיט אים אונ' ווארט גיזונט · דארטן אין נינוה
האט ער גיזעהן איין גרושן העלפֿאנט ער פֿשט צווין וועגן טראגט
אויף איין אמאלט · ווען ער וויל עסן זא ליגט ער דען שנאבל אויז דער
ברוסט אז צווין איילן לאנג · ווען איינר חייב מיתה איז זא ווערפֿט מן
אין פֿר אגן העלפֿאנט זא נימט ער אין מיט דעם שנאבל אונ' ווערפֿט
אין אין דיא היך ביז ער אין טויט איז · אויף אים איז איין גיבייא דאז
צוועלף ריטר האבן זיין ביקליידט איין פֿאנליר · אונ' אין נינוה איז איין
אמן הייסט רבי שלמה איז איין גיוואלטיגר שטערן זעהר דז איין גליכן
ניט איז · דא האט אין גיפֿרעגט רבי פתחיה ווען ווערט משיח קומן
זא האט ער אימאש גיזאגט ער העטש לויטר אונ' גוויש אין שטערן
גיזעהן אבר רבי יהודה החסיד האט עש ניט וועלן אויף טרייבן אלז
אין ניט זאל חושד זיין דז ער גלאבט דיא ריד פֿון רבי שלמה · אונ' ער

סבוב רבינו פתחיה

איז גיוואנדרט לענגש דעם באך חידקל ט"ז טאג רייז · דארטן זיין פיל
יודן אין אל שטעט אונ' דערפר · אונ' ער איז קומן ביז אן דען גארטן
פון ראש ישיבה · פון בבל דער איז זער גרוש אונ' זיין אור לייא באם
דינן אונ' אך אנדרין דיא האבן גישטאנט אז איין אמנט · פון דאנן
איז ער גאנגן איין טאג רייז ביז קומן בגדת איין לאנד שטאט בבל דאש
איז איין עיר אלופה איין פונף טאג רייז לאנג · דארטן זיין טויזנט יודן דארטן
זיצט אן קיין פריזה פון צניעות וועגן · וען איינר זיך זיין חבר וויל גין
דאש גיט ער ניט אין זיין הויז דאש ער ניט זיין וייב זאל זעהן ניארט אן דיא
טיר אונ' איין קלעפרל גיוואלט דערמיט קלאפט ער אן דאש קומט
דער בעל בית הרויז אונ' רעט מיט אים אונ' זיא גין אין טוית אונ'
ליליה אונ' דער ראש ישיבה הייסט רבי שמואל הלוי זון עלי איז איין
גיוואלטיגר הער דער פיל מיט חכמה אונ' תורה שבכתב אונ' בעל
פה חומש אונ' עשרים וארבע אונ' ששה סדרים אונ' אלי חכמות
אלרייא אונ' איז ניקש פון אים פר הולן אונ' שמות עש איז קיין שם
המפרש אין גאנצין לאנד בבל אונ' חשבון אונ' פרס אונ' אויך דער דא ניט
זאלט קענן דאש גאנץ עשרים וארבע בדיוק אונ' דען ניגון אונ' חסרות
ויתרות איטליכר דען אין אויך רופט דער לייאט זאלבערט דער ראש
ישיבה האט לוייא טויזנט בחורים חשובים איז זיא חשובים ווערן
לערנן זיא ביים אנדרי תלמידי חכמים דער נאך לערנן זיא ביים אים
אונ' שטען זיין אום אים פינף הונדרט חשובים בחורים אונ' האט אין
זיין גרושהויז דש האט גיוואלטיגי שייני אם הענג אז דיא אלפים האבן
אונ' ער איז גייקליידט אין לויטרן גאלד אונ' ער זיצט אובן אויף איין שינן
שטול אונ' דיא תלמידים זיצן פר אים אויף דער ערדן דער נשיא זאגט
דיא הלכה אונ' איז איינר דער זיא אויז ליגט דען תלמידים וואז אין
קשה איז דש פרעגן זיא דען דער דיא הלכה אויז ליגט ווען ערש ניט
וייז דאש פרעגט ער דען נשיא אונ' זיא לערנן דיא גמרא מיט איין
היפשן ניגון אונ' אונטר דעם נשיא איז איין ראש הגולה דער הייסט
רבי אליעזר אונ' איין יאר פר רבי פתחיה אין זעלביגן לאנד קומן ··
דאש איז גישטארבן הבי דניאל דער איבערשט ראש הגולה דער דא איז
איבר דען ראש ישיבה זיא אונן אלי זיין פון דוד המלך אונ' דער אויך
זעלט קיין ראש הגולה ניארט ווען דיא הערין פון יהודים דער לו דר
גילן אונ' עש איז ניאנץ אין פר החכם גיוועזן דער ראוי דער לו איז
געוועזן דען איינר פון דען לוין נשיאים דיא האבן גיוועלט זיין דער רבי
דניאל האט קיין זון גילאשן ניארט טעכטר איין טייל הערן האבן וועלן
האבן רבי דוד אונ' איין טייל רבי שמואל · דער רבי שמואל האט איין
טאכטר דיא האט אזו וואול גילערנט דז זיא מיט בחורים האט גילערנט
חבר זיא איז אין איין חדר דז זיא ניט קענן זעהן פון צניעות וועגן
אונ'

סבוב רבי פתחיה

אונ' עס דארף קיינר קיין זעלין אין גאגלין לאנר דען נייארט ר' שמואל זענט זיא אונ' ער האט זעלביג אשר־תים דיא דא שטאנן אונ' תפֿסן דיא לייט ווער דא חייב איז אונ' ווען דיא תלמידים וועק גין זא קומן דיא זקנים אונ' דיא גרוסן תלמידי חכמים אונ' פֿרעגן דיא חכמות אלות אונ' אנדרי טיפֿי זאכין זא ביזייט ער אין אלס:

אין פרט איז ער נייארט גיקומן אין איינר שטאט דען זיא האב גרוז גלות. אבר אין בבל האבן זיא איין פֿרואן אוך מיטלכר יוד גיבט נוין יאר איין גולדן דער קומט דען ראש ישיבה דער אוך ביגערט קיין אמ אונ' דער אוך דער דא איז גיוועזן אין בבל פֿר דעם אוך אין דען טעגן רבי שלמה וויין פֿאטר פֿון רבי דניאל דער האט דען רבי שלמה זער האלט גיהאט דער קיניג זאגט צו רבי שלמה איך וועלט גערן זעהן יחזקאל הנביא אין זיין קבר אוב ער אך פֿר פֿולט איז אז אנדרי מתים זא זאגט ער צו אים דוא קאנשט אין ניט זעהן דען ער איז איין קדוש זא זאגט דער אוך איך וויל אין פֿארט זעהן זא ענטפֿרט אים רבי שלמה אונ' דיא זקנים איך פֿאר אוב דוא קאנשט זעהן זיין (תלמיד ברוך בן נריה איז ביגראבן נאהנט בייא הויף. אזו האט דער אוך איין גיזאגט כל טרי אלכה אונ' האלט לאזן גראבן. אבר איין מיטלכר גוי דער דא אן הוב צו גראבן דער שטארב תכף. אזו שפראך דער אוך צו דיא יודן איך ביט אייך גראבט איר דיא וויל איר זיין גלאבן זייט זא ווערט ער אייך ניט שעדיגן. זא שפראך צו אים רבי שלמה גיב אונז צייט דרייא טאג דז איר תענית האבן דז ער אונס זאל מוחל זיין. נאך דרייא טאגן הובן דיא יודן אן צו גראבן. עס גישאך קיינס ניקס זא לאג דער צדיק צווישן צווין אמראיל שטיין. אונ' איין טייל פֿון טלית איז הרויז גאנגן צווישן דען שטיין. זא שפראך דער אוך עס דינט ניט דאז צווין מלכים זאלן האבן איין קרון דארום גיבוט ער דז מן דען ארון זאלט וועק טראגן פֿון יחזקאל. דא זיא קאמן איין תחום שבת פֿון קבר יחזקאל זא קאנטן זיא דען ארון ניט ווייטר ברענגן. אזו פֿפֿערט אונ' אייזל קונטן אין ניט פֿר רוקן פֿון דער שטאט. זא שפראך רבי שלמה צום אוך דער צדיק וויל אויך דער שטאט ביגראבן זיין. זא ביגרוב מן אין אויך דער זעלביגן שטאט אונ' ער בויאט אויך זיין קבר איין היפשן פאלאט:

דער ראש ישיבה רבי שמואל גאב זיין כתב וחותם צו רבי פתחיה דז מן זאלט בגלייטן פֿון איינם אורט צום אנדרן אונ' וויזן דיא קברים פֿון תלמידי חכמים אונ' צדיקים אונ' אין לאנד בבל ווערן זיא דאס (פירש רבינו סעדיה גאון) אונ' (פירש רב האי גאון

סיבוב רבינו פתחיה

זיא זיין בגראבן נאהנט אונטר דעם בערג סיני עס איז ניט זער ווייט פֿון דער שטאט בגדת · פֿון דאנן האט מן מין בלייט איין טאג רייז אין איין שטאט דיא הייסט פֿולט דארטן וואונט איין (כהן חשוב כל עולם) איז אורה דז ער איז פֿון זאמן אהרן הכהן האט אך דרויף איין (ספר יחוס) בייא דער זעלביג שטאט איז איין קבֿר אונ' איז איין הימפש הויז דארויף גיבויט · דער צדיק אויז דעם זעלביגן קבֿר איז גיקומן צו איינם עשיר יוד אין חלום אך הייש ברוזק בין פֿון דען הערן יבנייה דיא דא זיין גאנגן אין דער גולה דאז האשט קיין קינדר ווען דאז ווערשט איין שין הויז אויף מיין קבֿר בויאן זא ווערשטו קינדר האבן · אזו האט ער אויף זיין קבֿר גיבויט איין שין הויז אונ' האט קינדר ביקומן · דער כהן גאב אים מיט פֿנפֿציג בחורים דיא אן זולטן בגלייטן מיט כלי זיין דען דארטן איז איין אוואה דיא ניקש געבן אויף דען אלך זיא הייסן אראבן דארום דז זיא מאלט מיט גיוואלט גיין פֿון אלין פֿעלקר · זיא גלאבן אן ניקש דען אן גוט יחזקאל איז איין טאג רייז פֿון בגדת אונ' דש קבֿר פֿון יחזקאל איז אין דער מדבר אונטר גיוואלט דער אראבן · דיא שטאט איז איין תחום שבת פֿון קבֿר דיא יודן האבן דען שלישל פֿון הויף דז יחזקאל דינן בגראבן איז · דיא אויבר האט ניארט איין קליינו טיר ווען דיא יודן אויף טונן זא איז אן הנין קריכן אויף הענד אונ' פֿיס זא גאר נידר איז עס · אן סוכות קומט אן הין מויז פֿיל פֿעלקר זא דער היבט זיך דיא טיר אונ' דער ווייטרט זיך זעלברט ביז מן מיין גיט מיט קעמליך · עס קומן אלי יאר דער בייא אכציג טויזנט יודן אונ' פֿיל ישמעאלים אונ' מאכן סוכות אין דען הויף פֿון יחזקאל · דער נאך ווען זיא הרויז גין זא קלענרט זיך דיא טיר פֿר אירן אויגן זא געבן זיא פֿיל שענק אונ' ביוויליגונג אויף זיין קבֿר · ווער קיין קינדר האט זיין זיא מתפלל אויף זיין קבֿר · איין הער האט גיוואונט פֿיר טאג רייז פֿון קבֿר יחזקאל דער האט גיהאט איין פֿפֿערט איז איין עקרה גיוועזן זא האט דער הער איין נדר גטאן ווען דאש פֿפֿערט ווערט גיווינן זא זול איך דאש קינד צו יחזקאל געבן דער נאך האט דאש פֿפֿערט גיוואונן אונ' איז איין שינש פֿפֿערט גיוועזן יוא האט ער זיין נדר ניט גיהאלטן זא איז דאש יונג פֿפֿערט פֿון זיך זעלברט גילאפֿן אין הויף פֿון יחזקאל האט זיך דיא טיר פֿון זיך זעלברט אויף גיטאן ביז עס הינין קומן איז · זא האט דער שר דאש פֿפֿערט גיוואלט אין אן ענדרן אונ' האט עס ניט קענן גיפֿינדן · האט ער זיך בידאכט פֿיל לייכט איז עס גילאפֿן צו יחזקאל ווייל איך עס דעם צדיק האב אנדר גיוועזן זא איז דער הער גאנגן צו דעם יוד דער דרויף איז מאונה · איבר דעם טאר איז גיוועזן אונ' האט אין גיפֿרעגט וואש ער טון זאל דז ער זיין פֿפֿערט ווידר הרויז ביקומט זא האט דער

יוד

סיבוב רבי פתחיה

יור אשיב גיוועזן עש איז גיוויז ניט אום זונשט הניין גילאסן פֿון זייפט
האט דאש עש אנדר גיוועזן זון צדיק זאש האט ער גיזאגט יאש וואז זאל
איך טון דאז איך עש הרויז ביקום · זאש זאגט דער יור ווען דאש אויך
דעם קבר ניגשט זאש פֿיל זילבר אז דאש פֿפֿערט ווערט אויזט זאש ווערט
זיך דיא טיר גריטן דז דאש רש פֿפֿערט קאנשט הרויש ברענגן זאש האט
ער געבן וויניג זילבר אויף זיין קבר האט זיך דיא טיר ניט וועלן דר היבן
ביז ער האט איין ניגן אויף דאש קבר דיא ווערט שאפֿט פֿון פֿפֿערד:
אונ' רבי פתחיה איז אך גאנגן אויף קבר יחזקאל אונ' גיבראכט גילדני
קערנר זאש זיין דיא קערנר אויז זיינר האנט גיפֿאלן זאש שפראך ער איין
הער יחזקאל פֿון דיינן וועגן בין איך הער גיקומן אונ' איך האב פֿר לארן
דיא קערנר וואו זיא ליגן זאלן זיא דיין זאש האט ער ווייט פֿון זיך
גיזעהן אז ווען ער איין שטערן אויף דער ערדן זעך האט ער גידאכט
פֿיל לייכט איז עש איין תבן טוב זאש איז ער הין גאנגן זיין עש גיוועזן
זייני קערנר אונ' האט זיא גינומן אויף זיין קבר אונ' איטליכר ישמעאל דער
דא ליכט אויף קבר אחאט דער ליכט אויף קבר יחזקיאל צו אונ' גיבט
שענק בוויליגונג צו ורחזקיאל אונ' זיין אתפלה אונזר הער יחזקיאל ווען איך
ווער ווידר קערין וויל איך דיר זאש פֿיל אונ' זאש פֿיל געבן דורך דער אדבר
וואנדרין זיא פֿירליג טאג רייז אונ' ווער דיא וועג וויט קאן אין צעהן טאג
רייז קומן פֿון קבר יחזקאל ביז אן באך סבטיון וואר דא וויל אין ווייטן לאנדן
ציהן דער גיבט זיין בייטיל אודר וואז ער האט אויף צו היבן צו יחזקאל אונ'
זאגט איין הער יחזקאל היט איר דאש ביז איך ווידר קום אונ' לאז עש
ניאנט נעמן דען איין יורשים · פֿיל בייטל געלט דיא דא שיר פֿויל זיין
פֿון פיל יארן ליגן דארטן פֿיל ספֿרים · איין אלט האט איין שאלק איין
ספֿר ווען הרויז ציהן האט ניט גיקענט דען עש האבן אין ביגריפֿן פֿיל
ארלייא יסורים אונ' איין פאליש איז ניא זאש שין גיזעהן גיווארדן אז דא
איז אויף זיין קבר איגן וויניג בידעקט איט אייטל גאלד אויף זיין קבר
איז קאלך איין אלן הוך אונ' אויף דעם קאלך גרינגש הרום אונ' דארויף
איז איין גיבייא פֿון טעגן האלץ דש חשוב איז אונ' איבר גילט איט
אויגן ניט שינר גיזעהן גיווארדן אונ' האט פֿענשטר דאז איין אלן זיין
קאפא היין שטוסן קאן אונ' טון תפֿילות אונ' דא ריבר איז גימאלט איין
גרוש גיוועלב פֿון גאלד אונ' היפשי פֿעליר אונ' כוים זיין גרינגש הרום
אונ' דרייסיג ליכט באש איל ברענן איאדרין דארטן טאג אונ' נאכט
פֿון דען אתנות קויפֿט אן באש איל עש זיין ב' אחות פרנסים
דארויף זאונה איינר אום דעז אנדרי, פֿון דען זעלביגן געלד בויט אן אך
בתי כנסיות אונ' גיבט אויז יתומים אונ' יתומות אונ' איז אפֿרנש
דיא תלמידים דיא ניט האבן אין בגרת איז איין שול דיא דניאל האט
גיבויט אויף דער שטאט דז דער זאלך איז גישטאנדן אן בארטן דען

ווייטר

סיבוב רבי פתחיה

ווייטר איינר אויף דער זייטן אונ' איינר אויף דער זייטן אז דא שטיט אין מספר דניאל · אונ' איך רבי פתחיה בין געוועזן אויף קבר יחזקאל זאך ער אין הויז איין פֿוגל האט איין פנים אז איין מענטש · דאז וואר זיך דער פרנס איבר דעם זעלביגן הויז זער אלטער ער זאגט צו רבי פתחיה איז איין קבלה פֿון אונזרן עלטרן מיטליכט הויז דאז איין זעלכיר פֿוגל דינן גפֿונדן ווערט דש ווערט חרוב דא דער פֿוגל וואלט צום פֿענסטר הרויז פֿליהן ווענדט ער זיך הרום אונ' שטארב · זא פֿרייאט זיך דער פרנס אונ' זאגט דער וויל ער גישטארבן איז זא איז דיא גזרה בטל גיווארדן · פֿר צייטן איז געוועזן אויף זיין קבר איין פֿייאריגי זייל אבר דער וויל דז אין חג הסוכות זיין עטליכי לייט קומן דיא דיא זייל האבן אמאל גיוועזן דער וויל זיא זיין ניט ווערט גיוועזן צו זעהן זא האט זיא זיך אב גיטאן :

* *
* *

דער באך פרת אונ' באך כבר גין דארטן צו אנאנדר אונ' ווערן דער קענט אונ' איבר דיא באך איז איין תחום שבת · קיגן קבר יחזקאל איז ביגראבן חנניה מישאל ועזריה מיטאיינאנד אויך אונ' עזרא הסופר זא האט דער רבי פתחיה אום גיקערט אונ' איז גיקומן צו זיין טאג רייז ביז נהרדעי דיא שטאט איז דרייא טאג רייז לאנג איז אלז חרוב אום נגד דער שטאט איז איין (קהילה) זא האט ער גיוויזן דאש (חותם) פֿון ראש ישיבה זא האבן זיא אים גיוויזן איין שול דיא הייסט ·

בְּנִישְׁתָּא דְשַׁף וְיָתִיב

דרייא מויארן פֿון שטיין אונ' דיא מויאר פֿון ערבית ביים דעם באך פרת האט קיין שטיין נייארט מיטל ערד דש ער האט גיבראכט מיט זיך (יכניה המלך) פֿון ירושלים ביים נאכט זיכט מן איין פֿייאר זייל גין, מיט דער שול אונ' גיט ביז אויף קבר ברוך דער אובן גשריבן איז · אונ' קערט ווידר אום אין דיא שול · דער נאך איז ער קומן אין איין שטאט הייסט אולי דארטן איז דאט קבר פֿון רבי מאיר דער אין דער משנה שטיט · איין גיוואלטיג שין קבר מיט גיביא אונ' טערן · איין אלט האט איין זאך ישמעאל גילושט איין שטיין דער איז גאנצלש גיוועזן אויף דיא שטאפֿיל דאז אן אויף זיין קבר גיט תכף ביים נאכט

איז

סיבוב רבינו פתחיה

איז קומן רבי מאיר אין טראם צום קיניג אונ' האט אין ביגריסן בייא
דער קעלין האט אין וועלן ווירגן אונ' האט צו אים גיזאגט ווארום
האסטו דאס גיראבט איין שטיין ווייסטו דאס דען ניט דאז איך בין גליבט
צו (הקדוש ברוך הוא) זא האט אין דער אוך אחילה גיבעטן דא זאגט
רבי מאיר איך בין דיר ניט אוחל עש זייא דען דאס נעמסט דען שטיין
אויף דיין רוקן פֿר אידר אמן אונ' טוטסט אין ווידר אויף מיר שטאט אונ'
זאגטט רשעתי דאז איך האב גיראבט איין העדן דען צדיק צו אורגנש
טעטו דער צדיק אזו . אונ' דיא פֿערלטן זיך דיא ישמעאלים פֿאר
אים אונ' בוקטן זיך אויף זיין קבר אונ' זיין אנדר אתנות פֿון קבר
יחזקאל ביז קבר (ברוך בן נריה) איז צוויין תחום שבת פֿון קבר ברוך
בן נריה ביז קבר נחום האלקושי איז פֿיר מייל וועגט אונ' צווישן זיא אין
דיא איטן איז דאש קבר פֿון לאנגן אבא דער אפֿט אין דער גמרא
שטיט . זיין קבר איז לאנג אכטציהן איל . דארטן ליגן אך ביגראבן
פֿינף אמוראים . דארטן איז דיא איל דיא רבה האט גימאכט זיין
תלמידים . זיא האבן בייא זייכם לעבן דארויף גיזאסן אן וואסר עש
איז אין היפש הארויף גיבויט . דארטן ווישן זיא בקבלה פֿינף
הונדרט אונ' פֿינפֿציג קברים פֿון נביאים אונ' אמוראים אונ' אויך איטליכן
קבר איז גישפרייט זיידני כלים אן דעקן אונ' אונטר איטליכר דעק איז
איין טלאנג דיא דאש גידעק היט . דאש קבר עזרא הסופר אלי נאכט
דיא תיולפט אונ' לוועפֿט טעה אונ' איין שעה אין דער נאכט זיכט אן
איין פֿייארזיגי זייל גין פֿון זיין קבר ביז אין הימל . איין אמאלט פֿאר
צייטן איז זיין קבר צו בראכין גיווארדן זא האט איין הערט נעבן זיין
קבר גישלאפֿן זא איז ער צו אים אין טראם קומן זאג דעם אוך
אוך איך עזרא הסופר בין דא ביגראבן זאג דאז ער איך לאזט אויף
גראבן דורך יודן דאז זיא איך ביגראבן אויף דעם אורט פלוני ווען ערש
ניט וויל טון ווערן אים אל זיין פֿאך שטערבן . דער אוך וואלט דעם
הערטן ניט גלאבן זא שטארבן גיוואלטיג פֿיל פֿאך . זא ליז ער אין
אויף גראבן דורך יודן מיט גרושן ערן . זא לאג ער אין איין איראלן
שטיינן טריין אונ' דארויף איין שאבלן מויט גיגראבן (אני עזרא הסופר)
זיא ביגרובן אין וואו דער הערט האט אזאגט . דער אוך בויאט
איין היפשן פאלאסט אויף זיין קבר . אלי ישמעאלים בוקין זיך
דארטן אבר דיא טלימיל האבן דיא יודן אונ' דיא יודן נעאן וואז אן אנדר
איז אונ' געבן דער איט אויז יתומים אונ' שפייזן דער איט תלמידים
אונ' איא רבי פתחיה איז גאנגן צו קבר עזרא איז ער גאנגן אכט טאג
ביז קען שושן הבירה . דארטן איז דער ארון פֿון דניאל צום
ערשטן איז ער ביגראבן גיוועזן אויף איינר זייטן פֿון באך . זא איז
גיוועזן

סיבוב רבי פתחיה

גיוועזן איין גרושי זעטונג אונ' אייטל ברכה והצלחה זא האבן דיא
פון דער אנדר זייטן דעש באך מיט זיא מלחמה גיהאט אונ' איא איינר
דעם אנדרן דען מרון מיט גיוואלט גינומן ביז דיא זקנים האבן פשרה
גימאכט אונ' האבן מייערני זיילן גימאכט אין דאס וואסר אונ' דען מרון
מיט קיטן צו וויטן דען זיילן גיהאנגן צעהן איילן הוך פון וואסר · דער
מרון איז אייטל אויז גילייטרט קופיר · און זיכט אין זער ווייט גלייך
אז טייך דיא דרונטר פארן ווען זיא ניט פרום זיין זא גיט דאס טייך
אונטר דאס שטייגן פיל לייט אויז דעם טייך ווען זיא הין קומן · דער
נאך איז ער ווידר קומן גען בגדת · דארטן האט מן אים גיוויזן גמלא
פרתה איז טייטש איין קעמיל דאס זער גישווינד ביהענד לאפט אז
ווען עש אין זאלט אין לופטן פליהן · עש איז נידר אונ' האט דיני
ביין · דער אויף אים רייט מוז מן אין אן בינדן דאז ער ניט הראב
פאלט · און רייט איין טאג אויף אים פופציהן טאג רייז · נאך ווייטר
קאן עש לויפן ווען דער מאן דער אויף אים רייט קענט עש צו קומן ·
דארטן איז איין טאר הונדרט אונ' פופציג איילן הוך אונ' צעהן איילן
ברייט פון אויז גילייטרט קופר אונ' איז אלזייר דאז ניט איגליך איז מאז
צו מאכן · איין נאגיל איז הרויז גיפאלן קאן קיין מאן ניט הניין
שטעקן · צום ערשטן האט קיין פייטר ווען הניין גין האבן זיך
גיטייט פר זינן ליזרין האבן זיך לאזן עסיק איבר דאס טאר גיסן זא
איז דיא לויטר קייט פר גאנגן : אובן זיכט מן נאך איין ווניג
דאז דער עסיק ניט דרויף איז קומן עש איז איין טאר פון ירושלים ·
דער ראש ישיבה פון בגדת האט זעלביג עבדים ווער ניט זא באלד
טוט וואז ער גביט זא שלאגט מן אין · דיא לייט פערכטן זיך
פאר אים ער איז איין צדיק אונ' איין עניו אונ' אלז תורה אן גיקליידט
אין גאלד אונ' מן פארבן אז איין מלך · אונ' זיין משמשט איז אום
האנגן מיט זיידנן אום הענגן · פון דארטן איז ער קומן גען
אלט בבל אין צוויין טאגן · דאס הויז פון נבוכדנצר הרשע איז
גאנץ וויסט אונ' דער נעבן דאס הויז פון דניאל אז ווען עש נאך נייא
ווער · דארטן איז איין שטיין דאז דניאל דרויף גיזעסן איז אונ'
צו פיסן איין מירמל שטיין אונ' איינר איבר אין אונ' איין שטיין דאז
דאס ספר דרויף איז גילעגן אונ' צו ווישן אים אונ' נבוכדנצר איז איין
וואנט איז איין קליין פענשטר דאז ער דיא גשריפט האט הניין
גיווארפן · אונ' אונטר זיין שטול זיין גיוועזן שטאפלן דאז דרייסיג
זלאים טריט זיין גיזעסן צו זיינר רעכטן האנט איז איין גרושר שטיין
איין גיוויהרט · און האט בקבלה דאז דיא כלים פון בית המקדש
דא פר בארגן זיין · איין מאלט וואלט איין מלך לאזן גראבן זא זיין

זיא

סיבוב רבינו פתחיה

זיא אלי טוט אין גיפֿאלן אין זעלביגן חדר בין איך גאנגן אין דער דיק פֿון דער מויער דורך שטאפֿלן אויף איינם בודם דאז דניאל האט מתפלל גיוועזן אונ' איין פֿענשטר איז גיפֿאלטן קיגן ירושלים איינטשטרליך ווערק צו בבל זיכט אן קיין מטה זיא זיין צו גידעקט · איטליכר האט איין מקוה אין הויז זיין ניט מתפלל ביז ער זיך האט טובל גיוועזן · דארטן אויז אן בייא נאכט וואנדרן פֿון דער היץ וועגן · דען ווינדר וואקסט דארטן אויט אז אין דען לענדר אן וואר אונ' אר הרביט איז בייא נאכט אז ווען עש איין אנדרי וועלט ווער · זיא זיין בעלי תורה אונ' יראי שמים אונ' אין בבל זיין דרייסיג שולן אן דיא דניאל האט גיבויט · זיא רידן קיין ווארט אין דיא שולן · זיא זאגן דיא מזמורים מיט גוטי זימי גיזאנג אונ' מיט אלר לייא גוטי זייטן שפיל אונ' אורגי · דער מזמור דער אן היבט (למנצח) האט צעהין ניגונים · דער אן היבט (על השמינית) האט אכט ניגונים איטליכר מזמור האט זיין ניגון · אונ' ליכט זיך ווייטר צו פֿיר לייא ניגונים · דיא ליבן גרוב פֿון דניאל איז זער טיף אונ' דער קאלך אובן דש (הקדוש ברוך הוא) האט אלין גיוועזן · חנניא מישאל ועזריה דער איז האלבטר פֿול וואסר · ווער קדחה רביעית האט איז זיך טובל אין זעלביגן וואסר דאש ווארט ער גיזונט :

אונ' דא הרר פתחיה איז גיוועזן צו בגדת האט ער גיזעהן דיא שלוחים פֿון דען זיבן גיוואלטיגן קיניגרייך דאש האב ביגערט יודן דיא מיט אין זאלן לערנן תורת משה · דען עש איז קומן איין מלאך אין חלום צו דיא זיבן קיניגן פֿון משך דאז זיא זאלן קיין עבודה זרה דינן אונ' זאלן האלטן תורה משה בן עמרם אודר ער וועלט פֿר ווישטן אירי לענדר · דאש האבן זיא זיך גיוויזט ביז דער מלאך האט פֿיל פֿר ווישט פֿון אירן לענדר · דאש האבן זיך מגייר גיוועזן אלי זיבן קיניגן מיט אלן אירן פֿאלק אונ' האבן גישיקט צו ראש ישיבה פֿון בבל דאז ער אין זאל שיקן תלמידי חכמים · אזו זיין פֿיל תראי לייט הין גיוואנדרט צו לערנן זיא תורה אונ' גארא דאש מלכות משך איז צעהן טאג רייז פֿון בגדת אונ' עש גיט ביז אן דיא פֿינשטרן בערג · הינטר דיא פֿינשטרי בערג זיין פֿיל יודן פֿון קינדר יונדב בן רכב · דיא שלוחים האבן אך תפֿילה גיטאן אויף קבר יחזקאל · פֿון בבל איז פֿינף טאג רייז צום גיבערג אררט זיא זיין זער הוך אונ' איין בערג נאך העכר זיין פֿיר בערג צווין קיגן צווין דיא נאר פֿון נח איז דער צווישן שטעקן גיבליבן · דיא בערג זיין פֿאר דערנר ווען דער פֿויא פֿאלר זאש פֿאלט דער מאן דארויף אן אוז אין קליבן אי דיא זון אויף גיט דען ער צו גיט פֿון דער זון זאש זאש נעמט אן אין מיט דערנר אונ'

קרייטר

סיבוב רבינו פתחיה

קרייטר דיא זיין זער ביטר דאש שמעקט אן זיא איט דנן אמן אונ' זיט זיא
דאש זיין זיא זיסר אז צוקר · אזן ריא בעטר קאן אן ניט געטן פאר
גרושר זיסיקייט · דא רבי פתחיה איז גיוועזן אויף קבר יחזקאל
הנביא האט ער גיזעהן דען טאורן פון בבל איז וויסט · דער אוך
דער דא האט לאזן אויף גראבן (ברוך בן נריה) · דא ער האט גזעהן
דיא ליטר קייט דיא, דא איז גאנגן אויש זיין קבר אונ' דער טלית איין
וויניג הרויז גאנגן לוויטן דען לוין אחראל שטיין גאר טין אונ' איין גוטר
גישמאק אונ' גרוש גיוואלטיג ליכט אונ' לויטר קייט איז הרויז גאנגן דאש
איז דער זעלביג אוך גאנגן אין דער שטאט אק וואו אנשט ביגראבן
ליגט האט איין אך וואגן זעהן דאש נויז ער גילעגן פגר פר. פולט אונ'
זער גישטונקן דאז ניאאנץ האט קענן בייא איים בלייבן דאש האט דער
אוך גיזאגט צו זיין פאלק דאז אייטל נרהייט אונ' ליגן איז איט אנשט
אונ' איט זיין גלויבן דען (ברוך בן נרה) איז נייארט גיוועזן איין תלמיד
פון נביא אונ' איין גוטר גישמאק אונ' ליכט אונ' לויטר קייט אויז זיין ארון
גאנגן אונ' אני ישמעאלים דיא גיגראבן האבן זיין גישטארבן אונ' דען
יודן איז ניקש גישעהן קענט איר אטיג זיין דאז דיא יודן האלטן דען
גלאבן פון ברוך בן נרה אבר ער האט ניט פאן ברוכט צו אגייר זיין
זיך אונ' אז זיין פאלק ביז ער גישטארבן איז אנו איז בטל גיווארדן דאש
קבר עזרא הסופר איז אן סוף לאנד שאפט בבל הינטר דען בודן דיגלת
איז איין טיגר גארטן דיא טייטל בוים שטין נאך דינן אונ' אך זיין ברונן
אונ' איר לשון איז גוט צו פר שטין איז אהנט צו לשון הקודש אונ' תרגום ·
דרך זאגן זיא דריך · להם זאגן זיא לחים · בער זאגן זיא בקר ·
גארטן וואקשט דאש גאלד אן דען קרייטרן · בייא נאכט זיכט אן זיא
לייכט · דאש לייכנט אן זיא אויף דער ערדן אירו קאלך צו אמרגנט נעמט
אן דיא זעלביגן קרייטר אין בבל האבן זיא פיל גאלד · פון דאנן
האט רבי פתחיה אום גיקערט גען אערב גען נוה גען כלייבן ·
גארטן איז איין שול דש עזרא גיבויט האט איז דינן אויף איין שטיין
אויז גיהאקט עזרא הסופר · פון דאנן איז ער גאנגן גען חרון
אונ' אונ' גען ארם נהריים · גארטן לויפן לוין בעך אונ' פון דאנן
איז ער גאנגן גען תאות פון דאנן גען חלב דאש איז ארם צובא עש
הייסט דארום חלב וויל אברהם אבינו זיין שאף אויף דען בערג האט
גיהאט · אן דען בערג זיין שטאפן גיאאכט דאז אברהם אבינו
האט דען מנייס אילך הנאב געבן · פון דאנן גען דאשק איז איין
גרושי שטאט דארטן זיין עשרת אלפים בעלי בתים דיא האבן איין
נשיא דער דאט ישיבה הייסט אבי עזרא איז פול תורה עש איז איין
גוט לאנד ליגט לוויטן אייטל גוטי בעך אונ' ווין גערטן אונ' לושט גערטן
אונ' אנדליא גוט אופש וואקשט דארטן · ווער דא גיט גען דאשק

דנף

סיבוב רבי פתחיה

דער זעלבט אויף דער זייטן הר שעיר אונ' בערג חרמון אונ' בערג לבנון אבר אין לאנטשאפט סיחון אונ' עוג איז צו אחלט קיין שפראמונג. וויסט אז סדום אונ' עמורה דארטן האט ער גיזעהן איין קבר אכציג איילן לאנג. דיא גוים זאגן עש איז קבר שם בן נח אבר דיא יודן זאגן ניט אזו. פון דארטן איז צוואנציג טאג רייז גגן מוריה דארטן איז ער גיפארן איבר דען ירדן גגן מערב פון פוים איז ער קומן גגן טבריא אין ארץ ישראל וואו דאש וואסר בחר איז דא אונ' איין טאל דיא האט גיבויט יהושע בן נון. עש זיין אין ארץ ישראל פיל קהילות אבר ניט פיל יודן דינן אז הונדרט אודר צווייא הונדרט אודר דרייא הונדרט אין ציפורה ליגט רבינו הקדוש בגראבן אין תחום שבת פון זיין קבר שמעקט מן דען גוטן גישמאק דער אויז זיין קבר גיט. אלי קברים אין ארץ ישראל זיין גיזאלכט פון אייטל שטיינן. דארטן איז איין תלמיד חכם הייסט רבי נהוראי האט איין יחוס בריב ביז אן רבי יהודה הנשיא ער איז איין רופא אונ' פר קויפט גיווירץ אויף דען מארק. ער איז איין תלמיד חכם אונ' איין צדיק טבריא אונ' ציפורה אונ' אלי שטעט אין זעלביגן פון הייטן גליל התחתון ער האט גיזעהן אושא אונ' שפרעם דאז רבן גמליאל האט גיהאט אן שטאט סנהדרין צו עכו זיין יודן צו יבנה איז איין קוועל ברונן אלי זעקס טאג קועלט ער אונ' אן שבת איז ניט איין טראפפן וואסר דרינן. אין גליל התחתון איז איין היל אונן ווייניג איז זיא ברייט אונ' הוך. אויף איינר זייטן זיין בגראבן שמאי מיט זיינן תלמידים. אויף דער אנדרן זייטן הלל מיט זיין תלמידים. אין דער מיטן איז איין גרושר שטיין הול אז איין בעכר. אונטן אן דער ערד איז ער ניט הול. דורך איין נס איז דער שטיין פול וואשר עש גין אין אז פערציג סאה וואשיר הניין. פירציג סאה אונ' איין טוק גרוש זיין. ווען בייזי לייט היניין גין זעלבט אן קיין וואשר. ווען פרומי לייט היניין גין זא איז ער פול וואשר. ווען אן גלייך טויזנט קריג וואשר זאלט הרויז נעמן בלייבט ער דענוך פול. דיא גוטן לייט וועשן זיך פון דרס וואשר דיא הענד אונ' טון דארטן תפלה. דיא וואשר רונן ניט איבר דען שטיין זיא בלייבן אימר דארין דעם שטיין גלייך אים איברשטן גלייך אויף דעם בערג איז בגראבן נחמי הארבאלי אין דער שטאט ארבאל אופם בערג געש. איז בגראבן עובדיה הנביא איטן אויף דעם בערג איז בגראבן יהושע בין נון אונ' בייא אים כלב בן יפונה בייא זיא קומען גוטי וואשר אויז דעם בערג אונ' היפשי פאליט זיין גיבויט בייא דען קברים בייא איין פאליט איז איין פוס טריטן אויף דער ערדן אז ווען איינר העט גיטרעטן אין שניא אזו איז דער טריטן אויף דען היטיגן טאג דער קענט דאש איז פון דען מלאך דער דא איז קומן נאך דען טוט יהושע. זא האט זיך דער פון פא וואגלט אונ' דער

טראקן

סיבוב רביני פתחיה

טראקן גאנץ ארץ ישראל · ער האט געזאגט רבי פתחיה דט איז ניט אזו גרוס אז עז געוועזן איז דא ישראל זיין דינן געוועזן · אויף קבר יונה בן אמיתו איז איין היפשר פלאַץ אונ' דער בייא איין היפשר גארטן מיט אור לייא אובט · אויף קבר רחל זיין אייליף אירא שטיין קיגן קינדר יעקב דען בניאמין איז נאך ניט געבארין געוואָרדן ביז דיא האט זאָלן שטערבן · קיגן יעקב איז אך איין אירא שטיין פֿיל היפשר אז דיא אנדרן איין לאשט פֿון פֿיל לייטן איין פֿירטל אייל דער פֿון איז איין טוואה אזו האבן דיא דען שטיין גימאאן אונ' גיבויט אן איר תפילה צו אמרגנש איז דער שטיין ווידר גישטאנדן אויף קבר רחל אזו האבן דיא גיטאן פֿיל אמאלט איז אזו אופֿט צו אמרגנש ווידר גישטאנדן אויף דעם קבר · נון ביגערן דיא אין ניט אין צו נעמן אויף דען שטיין איז אויז גיגראבן יעקב דער ברונן פֿון הרן איז דרייא הונדרט אילן טיף איז קיין וואסר דינן · דען שטיין קענן פֿירציג אמן ניט טראגן · אין זיין לייטן האט געוואונט צו ירושלים ניימרט רבי אברהם איז איין פֿארבר דער האט איין פֿיל אם געבן דז אן אין האט דא גילאזן דער האט אים גיוויזן הר הזתים · עס זיינן געוועזן פרילים האבן פֿר אמרת קיגן דען אך דז איין יקן וויז אזו דער בניין בית המקדש איז אזו האט אין דער אך גיניט דאז ער מיאט האט איין וויין אזו זאגט דער אך ער וועלט איין גיבייא דארויף בויאן עס זאלטן אייטל יורן דינן אתפלל זיין אזו האבן דיא גוים ויעלן אין צום הין שטעלן אזו האט עס ניט וועלן שטין אונ' איז אום גיפֿאלן אונ' וויט דער פֿון איז **הַשּׁוּחָה וְהַשּׁוּחַ** אויף איינר זייטן אונ' דז

שפיטאל אויף דער אנדר זייטן דיא ערד איז אויף גישפאלטן ווערט גירופֿן גיא בן הנום דארטן האט ער גיזעהן מרום אונ' מאורה וואקסט צו אמט ניקש צו חברון אויף דער היל איז איין גרויסר פלאַץ איט גרוסי שטיין אזו האט ער דען גוי דער דא האט דען שליסל פֿון דער היל געבן איין גילדן דאז ער אין זאל ברענגן אויף קברי אבות אזו האט ער אים גיעפֿנט איין היל זיין דא גילעגן דרייא פֿגרים · אבר יודן האבן מיאט פֿאר גיזאגט דאז עס ניט דיא אבות זיין אזו האט אים רבי פתחיה נאך איין גולדן געבן דאז ער אים דיא רעכט היל זאל אויף טאן אזו האט ער ליכט גיבראכט אונ' געפֿנט איין היל האט אין געפֿירט פֿונפֿצעהן שטאפֿלין הינאב אזי ער קואן איז צו דער רעכטן היל דיא איז גוועזן זער ברייט איטן אין דער היל אויף דער ערדן איז איין טיר אין אייטל פֿעלזין דיא טיר איז פֿר גיטרט איט דיקי אייזן וואונדר בערליכי ערבייט דז קיין בן אדם אויף דער וועלט ניט קאן אמאכן אונ' איין גיוועלטיגר שטארם ווינט גיט צו דען לעבר הרויז דאז אן איט קיין ליכט ניט קאן הין גין אזו האט ער גווישט דאז דיא אבות דארטן זיין אונ' האט

דארטן

סיבוב רבינו פתחיה

בארטן תפלה גיטאן דא ער זיך האט גיוויזט אויף דעם אנדער הילן וואס האט אין דער שטורם ווינט הינטר זיך גיווארפן אונ' צו ירושלים איז איין שאר גיפאלט מיט שטיין אונ' קאליך עס קאן אפילו קיין יוד הין גין נאך פיל ניגר איין גוי · איין מאלט האבן דיא גוים וועלן מאכן וועג רויאן דיא שטיין אונ' קאליך וואס איין פר טואלונג אונטר זיא קואן דאז דא ניט גיקענט האבן עס איז איין קבלה דאז דורך דען זעלביגן שאר ווערט דער גואל קומן דער שארין פון דוד המלך שטיט נאך · צו דאמשק פר דער שטאט זיין צווין שולן איינע האט גיבויט אלישע הנביא אונ' איינע רבי אלעזר בן עזריה אונ' איטן אין דער שטאט איז איין גרושי שול · דאז און דינן אתפלל איז · צו אילוני זארא איז איין זקן קראנק גיוועזן האט וואלן שטערבן וואס האט ער גיבאטן זיין זון דאז ער דעם רבי פתחיה זאל ווייזן דען באם דז דיא אלמנים זיין דרונטר גיזעסן דער האט זיך גיטיילט פון זעלביגן אמאלט אן צו דרייא טייל דז איטליכר אלאך איז אונטר איין באם גיזעסן אונ' איין אורזאל שטיין אין דער איטן בייא דעם באם · דארטן איז דער ברונן פון שרה הונדרט אילן דר פון איז אברהאמש ברונן איז זער היפש אונ' גוט אונ' האט אים גיוויזן איין שטיין פון מזבח אונ' צוואנציג אילן דז זיך אברהם אבינו האט דארויף (אל) גיוועזן מזו האט גיזאגט דער זקן צו רבי פתחיה איך שו ערב דאך אילונדר וועלט ניט גערן משקר זיין דא שווער איך דז האב גיזעהן איין אמאלט דא איך האב תפלה גיטאן אן יום כיפור בייא דעם ברונן פון שרה איין אלאך פון פייאר אויף איין ספערט פון פייאר · אין צאנר יון האבן זיא גרוש גלות דארטן זיין זיא בקי איט שאלות זיא זיין משביע די אלמנים דז זיא אין אונז דינן דיא עבדינט · דארטן זיין פיל קהילות אין דארן עוזא איז קבר יונה אויף גרעניץ צאנר בבל איז קבר עזרא הסופר · אונ' רבי חנינא אין בגדת דער איז רבי חנינא בגדת · אין בבל איז קיין שטיין גייארט מייטל ניגל הקב"ה ברחמיו זאל אונז בשילן אונטר זיין פליגל דא זיין צו געננט ריר רבי פתחיה זיין ברודר פון רבי יצחק הלבן בעל

התוספת אונ' פון רבי יצחק פון
רעגנשפורג ז"ל :

נדפס בפראנקפורט שנת פר"ת לפ"ק

זאגן אונז השם יתברך ווערט שיקן דען גואל זאגן שא"ו במהרה בי'
וויטן דז ער איז מאר ווערין איר זעהין דז דס ספר איז אמת :